

Spis treści

Wstęp

ZAŁOŻENIA EKOROZWOJU

I. ŻYCIE NA PLANECIE ZIEMI

1. Początki życia i rozwój bioróżnorodności
2. Wielkie wymierania
3. Zagrożenia kosmiczne
4. Cywilizacyjna degradacja środowiska
 - 4.1. Załamania cywilizacyjne
 - 4.2. Degradacja środowiska
 - 4.3. Wskaźniki życia
5. Przyszłe zagrożenia cywilizacyjne
 - 5.1. Zagrożenia chemiczne
 - 5.2. Zagrożenia genetyczne

II. EKOROZWÓJ

1. Założenia zrównoważonego rozwoju
 - 1.1. Założenia
 - 1.2. Pojęcia
 - 1.3. Wymiary ekorozwoju
 - 1.4. Modele zrównoważonego rozwoju
2. Zasady ekorozwoju
3. Prawa ekorozwoju
 - 3.1. Prawo celu
 - 3.2. Prawo skali i jakości
 - 3.3. Prawo regionu
4. Wskaźniki ekorozwoju
5. System przyrodniczy
 - 5.1. Problem homeostazy
 - 5.2. Ochrona różnorodności biologicznej
 - 5.3. Ochrona różnorodności geologicznej (georóżnorodności)
 - 5.4. Niedopuszczenie do poważnych zmian składu i właściwości atmosfery
 - 5.5. Niedopuszczenie do naruszenia stabilności oceanów
 - 5.6. Trwałość bilansu wód słodkich
 - 5.7. Trwałość użytkowania gleb
 - 5.8. Ochrona krajobrazu
 - 5.9. Strategia ochrony żywych zasobów przyrody
 - 5.10. Strategia ochrony nieożywionych zasobów przyrody (litosfery)
6. System techniczny
 - 6.1. Unikanie procesów charakteryzujących się wzrostem wykładniczym w dłuższym okresie
 - 6.2. Eliminowanie twardych, niezrównoważonych technologii
 - 6.3. Uruchomienie procesów neutralizujących ujemny wpływ techniki na środowisko

- 6.4. Popieranie czystszej produkcji
- 6.5. Sterowanie ekorozwojem
- 7. Założenia ekonomii środowiskowej i ekologicznej
 - 7.1. Instrumenty ekonomii środowiskowej
 - 7.2. Ustalenie wartości środowiska przyrodniczego
 - 7.3. Zmiany wskaźników rozwoju gospodarczego z ilościowych na bardziej jakościowe
 - 7.4. Podatki ekologiczne
 - 7.5. Problem Światowego Funduszu Ekologicznego
 - 7.6. Ekokapitalizm
- 8. Rozwój duchowy człowieka
 - 8.1. Świadomość planetarna
 - 8.2. Wzorce wartości i pragnień
 - 8.3. Wzorce konsumpcji
 - 8.4. Popieranie małego i średniego biznesu
- 9. Wizja zrównoważonego rozwoju
 - 9.1. Podstawy etyczno-moralne
 - 9.2. Styl życia
 - 9.3. Ochrona systemu ekologicznego
 - 9.4. Odmaterializowanie gospodarki
 - 9.5. Państwo ekologiczne
 - 9.6. Bezpieczeństwo ekologiczne Polski
 - 9.7. Edukacja ekologiczna
- 10. Program na XXI wiek
- 11. Wyzwania dla Polski
 - 11.1. Wiodące problemy europejskiej strategii zrównoważonego rozwoju
 - 11.2. Warunki wejścia Polski do Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska
 - 11.3. Planowanie zrównoważonego rozwoju
 - 11.4. Programy ochrony środowiska
 - 11.5. Program zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych EMAS oraz norma ISO 14001
 - 11.6. Zarządzanie zrównoważonym rozwojem
 - 11.7. Potrzeba zmian programowych i prawno-instytucjonalnych

POLITYKI, STRATEGIE, PROGRAMY, WIZJE EKOROZWOJU W XXI WIEKU

III. PROGRAMY ŚWIATOWE

1. Wprowadzenie

A. Materiały i dokumenty

- 2. II Sobór Watykański (1965) i późniejsze dokumenty Kościoła katolickiego
- Encyklika "Redemptor hominis" (1979)
- Encyklika "Sollicitudo rei socialis" (1987)
- Adhortacja "Christifideles laici" (1988)
- Encyklika "Centesimus annus" (1991)

- Encyklika "Evangelium vitae" (1995)
- Encyklika "Fides et ratio" (1998)
- 3. Apel UThanta (1969)
- 4. Klub Rzymski
- 5. Deklaracja sztokholmska (1972)
- 6. ONZ-owski program ochrony środowiska (UNEP)
- 7. Strategia ochrony przyrody (1980)
- Światowa Karta Przyrody (1982)
- 8. Nasza wspólna przyszłość (1987)
- 9. Przełomowy rok 1990
- 10. Konwencje międzynarodowe
- 11. Szczyt Ziemi "Środowisko i rozwój" - Rio de Janeiro, 1992
 - 11.1. Omówienie Deklaracji z Rio
 - 11.2. Globalny program działań - Agenda 21
 - 11.3. Zasady globalnego konsensusu w sprawie zarządzania lasami, ich ochrony i prawidłowego rozwoju
 - 11.4. Czego nie udało się osiągnąć na konferencji ONZ "Środowisko i rozwój"
 - 11.5. Założenia ery ekologicznej
 - 11.6. Brak realizacji Globalnego Programu Działań Agenda 21
 - 11.7. Realizacja ustaleń z Rio w Polsce
 - 11.8. Przyczyny pogarszającego się stanu środowiska świata
 - 11.9. Nieskuteczność działań ONZ
- 12. Milenijne cele rozwoju (2000)
- 13. Deklaracja amsterdamska o zmianach globalnych (2001)
- 14. Szczyt Ziemi, Johannesburg 2002
- 15. Karta Ziemi (2004)

B. Zagrożenia i podejmowane działania

- 16. Trendy zmian u progu XXI wieku
 - 16.1. Problem demograficzny
 - 16.2. Problem lasów
 - 16.3. Problem połowów morskich
 - 16.4. Problem bioróżnorodności biologicznej
 - 16.5. Problem wody
- 17. Mnożnik cztery
- 18. Ekokapitalizm
- 19. Przestrzeń ekologiczna
 - 19.1. Balast ekologiczny (materialny)
 - 19.2. Kapitał naturalny
 - 19.3. Odmaterializowanie gospodarki
 - 19.4. Czystsza produkcja
 - 19.5. Ekoinnowacyjność
 - 19.6. Godziwy poziom konsumpcji
 - 19.7. Zrównoważenie produkcji i konsumpcji
 - 19.8. Finansowanie ekorozwoju
 - 19.9. Krajowe strategie ekorozwoju
 - 19.10. Obliczenie przestrzeni ekologicznej dla Europy
 - 19.11. Przestrzeń ekologiczna dla Polski
 - 19.12. Przestrzeń ekologiczna dla świata

20. Progi bezpieczeństwa ekologicznego

C. Problemy przyszłości

- 21. Przyszłość świata
 - 21.1. Nowa umowa społeczna
 - 21.1.1. Problem demograficzny
 - 21.1.2. Problem nędzy
 - 21.1.3. Problem miast
 - 21.1.4. Problem kobiet
 - 21.2. Umowa ekologiczna
 - 21.2.1. Zagrożenia
 - 21.2.2. Oznaki poprawy
 - 21.2.3. Problemy prawne
 - 21.2.4. Problem pustoszczenia
 - 21.2.5. Problem wody
 - 21.2.6. Wyżywienie ludzkości
 - 21.2.7. Niebezpieczeństwo utraty dziedzictwa genetycznego

IV. PROGRAMY EUROPEJSKIE

- 1. Wspólnotowe programy ochrony środowiska (1973-2000)
- 2. Układ stowarzyszeniowy między Polską a Unią Europejską (1991)
- 3. Program działań na rzecz ochrony środowiska dla Europy Środkowej i Wschodniej. O czyste środowisko dla Europy - Lucerna 1993
- 4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego Europy - deklaracja z Maastricht (1993)
- 5. Paneuropejska strategia różnorodności biologicznej i krajobrazowej - Sofia 1995
 - 5.1. Różnorodność biologiczna
 - 5.2. Różnorodność krajobrazowa
 - 5.3. Założenia "Paneuropejskiej strategii różnorodności biologicznej i krajobrazowej"
- 6. Traktat amsterdamski (1997)
- 7. Europejska sieć ekologiczna EECONET
- 8. Przyrodniczy system informacyjny CORINE
 - 8.1. Program CORINE land cover
 - 8.2. Program CORINAIR
 - 8.3. Program CORINE biotopes
- 9. Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000
 - 9.1. Dyrektywa ptasia
 - 9.2. Dyrektywa siedliskowa
 - 9.3. Realizacja
- 10. Programy rolnośrodowiskowe
- 11. Polityka wodna Unii Europejskiej
- 12. Szósty program działań Wspólnoty w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001-2010
 - 12.1. Założenia ogólne
 - 12.2. Cele strategiczne
 - 12.3. Priorytety
 - 12.4. Powiązania międzynarodowe
- 13. Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej
 - 13.1. W kierunku zrównoważonej Europy
 - 13.2. Cele długookresowe

- 13.3. Wprowadzanie w życie strategii
- 14. Europejska polityka ochrony klimatu
- 15. Strategia ochrony przestrzeni
- 15.1. Przestrzeń Europy
- 15.2. Europejska konwencja krajobrazowa
- 15.3. Problemy urbanizacyjne
- 16. Strategia polityki społecznej
- 17. Konstytucja europejska

V. PROGRAMY POLSKIE

- 1. Programy lat osiemdziesiątych
- 2. Narodowy program ochrony środowiska przyrodniczego do roku 2010 (1988)
- 3. Ustalenia Okrągłego Stołu (1989)
- 4. Deklaracja ekorozwoju (1990)
- 5. Polityka ekologiczna państwa (1991)
- 6. Apel Warszawski (1993)
- 7. Długofalowa strategia rozwoju Polski do roku 2010 (1994)
- 8. Strategia dla Polski (1994)
- 9. Uchwała Senatu RP w sprawie polityki ekologicznej państwa (1994)
- 10. Deklaracja Sejmu RP w sprawie obszaru Zielone Płuca Polski
- 11. Uchwała Sejmu RP w sprawie polityki zrównoważonego rozwoju (1995)
- 12. Rezolucja Sejmu RP w sprawie harmonizacji polityki transportowej z polityką ekologiczną państwa (1995)
- 13. Konstytucja Polski (1997)
- 14. Strategia rozwoju Polski do roku 2020 (2000)
- 15. Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju (2000)
- 16. II polityka ekologiczna państwa (2000)
- 17. Strategia rozwoju Polski u progu XXI wieku
- 18. Memoriał w sprawie ekorozwoju Polski (2001)
- 19. Program wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010
- 20. Deklaracja elbląska w sprawie współdziałania na rzecz wspierania i promocji polskiej przedsiębiorczości ekologicznej i proekologicznej (2002)
- 21. Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 (2003)
 - 21.1. Cele i zadania o charakterze systemowym
 - 21.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
 - 21.3. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii
 - 21.4. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
 - 21.5. Przeciwdziałanie zmianom klimatu
 - 21.6. Przewidywane nakłady na realizację polityki ekologicznej państwa do 2010 r
- 22. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 (2003)
- 23. Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań (2003)
- 24. Memoriał Komitetu Prognoz "Polska 2000 Plus" przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk dla najwyższych władz RP w sprawie potrzeby umacniania procesu trwałego rozwoju świata i budowy społeczeństwa globalnego (2003)

VI. PROBLEM REALIZACJI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W XXI WIEKI

1. Szansa realizacji zrównoważonego rozwoju na świecie
2. Warunki realizacji zrównoważonego rozwoju
3. Konsekwencje wzrostu bioróżnorodności
4. Zarządzanie wspólnymi dobrami ludzkości
5. Przyszłe formy produkcji i konsumpcji
6. Potrzeba edukacji
7. Problemy ery ekologicznej

LITERATURA

WYKAZ SKRÓTÓW

ZAŁĄCZNIKI

TABLICE